

IX. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

1915 7. szám.

Budapest, február 14.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre — — 12 korona

Félévre — — — 6 korona

Negyedévre — — 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Időpocsékolás.

Írta: Argus.

Az őrsparancsnokoknak egyik legfontosabb teendői közé tartozik a szolgálati időbeosztás. Éa ez, ha alaposabb bírálat alá vesszük, nem is olyan könnyű feladatot.

Akár nagyobb, akár kisebb létszámú legyen az őrs, mindenképen gondot okoz a sok mindenféle szolgálat között úgy beosztani az időt, hogy a legénység mindegyike egyformán elérje azt az óraszámot, a mennyi neki 10—10 naponkénti beosztással, vagy havonként előírva van. Éa már csak azért is törekedni kell itt az őrsparancsnoknak az egyenlőségre, mert közismert dolog, hogy az óraszámokban való nagyobb arányú egyenlőtlenség az elégedetlenség kuforrásává válik a legénység között.

A kinek sok az órája, azért zúgolódik, hogy ő többet megy szolgálatba, mint a másik, ez utóbbi pedig azért, mert amannak több vezénylési pótléka merül fel, mint neki.

Öregobb s így tapasztaltabb őrsparancsnokoknak már csak gyerekjáték ez. Ambár azok között is akad elvélve, a kik sohasem lesznek teljesen tisztában az időbeosztás fontos követelményeivel. A fiatalabb altisztek egy-némelyike pedig valósággal tojáslánczot jár a helyes órabosztás szerinti szolgálati vezénylések labirintusában.

Olyanformán van vele, mint a kevésbbé gyakorlott és meghatározott összegű konyhapénzzel rendelkező háziasszony, a ki naponta órákig töpreng azon, vajjon mi is legyen az ebéd és mi a vacsora, hogy gyakori ismétlésekbe ne essék az étrend beosztásánál és a konyhapénz körül se merüljenek fel könnyen el nem osztható defizitek.

Alig hiszem, hogy ez a két különféle dologról való hasonlat nagyon saántítana. Mert hiszen úgy az albizt, mint a legtöbb háziasszony egy-egy hónapi időközökben köteles beosztani — egyik az időt, másik a pénzt. A mi pedig a helyes beosztásra vonatkozó úgynevezett arany középút eltalálása feletti töprengést illeti, bizonyos, hogy mind a kettőnél egyformán fennforog.

De hát — mint a példaszó mondja — a esizmadia maradjon a kaptafúnál! Tehát mi is beszéljünk az idő-

beosztásról és ne haragítsuk az asszonyokat azzal, hogy az ő magánügyeikbe kéréslenül — mert sokszor ez maguk kériki tőlünk — beleavatkozunk.

Beszéljünk tehát az időbeosztásról, helyesebben — e közlemény címének megfelelően — még inkább az időpocsékolásról.

Időpocsékolásnak nevezem a szolgálati órák közül azokat, a melyeket csak akkor teljesített az őrsparancsnok, mikor valamelyik esendőre a szolgálati órákkal hátralékban van a többiek mellett, a mikor is előránt a helyi viszonyokhoz képest egy helyi vagy vasutügyeleti, esetleg utijárőr-szolgálatot és előír ezek valamelyikére a kelletténél jóval több időt vagy éppen annyit, a hiány órája a esendőnek hiányzik.

Hiszen kétségtelen, hogy a helyi viszonyokhoz képest az imént említett szolgálatok mindogykére szükség van annak idejében. De nagy különbség az, ha utijárőr-szolgálatot teljesített valaki ott, a hol köteles biztonságú utvonalek nincsenek, vasutügyeleti szolgálatra pedig gyakran szükség van.

Vizont az se mutat helyes felfogásra, ha vasutügyeletet olyankor tartat az őrsparancsnok, mikor a forgalom a rendes keretek között mozog. Mikor pedig úgynevezett rendkívüli forgalom van, mint pl. a szomszédos községekben való országos vásárkor, bucsu vagy más általános érdekű ünnepélyes alkalmakkor, vagy a nyári munkaidőben való nagy munkaszállítások idejében, akkor meg eszébe se jut, hogy vasutügyeleti szolgálatot vezényeljen, ha csak az állomásfőnök ez iránt esetről-esetre hozzá nem fordul.

Ugyancsak a helytelen felfogásra vezethető vissza az az eljárás is, ha valamely mozgalmas őrs parancsnoka nyomozás vagy más fontos szolgálat helyett a fentebb említett szolgálatok valamelyikével tölteti ki egyik-másik esendőre hiányzó óraszámát a 10—10 nap, vagy a hónap végén, úgy okoskodván, hogy majd a másik tíz nap vagy hónap elején fogja őket azokban a fontosabb ügyekben hosszabb tartamu szolgálatra kivezényelni.

Szintén helytelen eljárás az is, ha az említett alkalmi szolgálatokra való szolgálati órák számát csak úgy találomra vagy épen a hiányzó órák számának megfelelően szabja meg az őrsparancsnok.

Mert, ha az őrzáratok leportyázására meg lehet szabni a szükséges időmennyiséget, a melytől csak kivételes

Hegedűt, harmonikát, tárogatót, és a többi hangszereket általánosan elismert legjobb gyártm. szállít.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER I.

és. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi Tárogató feltalálója. Budapest, II., Fővám-utca 5. — Gyára: Öntőház utca 3. — Régi hangszerek javítása, varázsa és becsapolása. — Aranyváz minden hangszer őt külön küldetik.

esetekben lehet helye az eltérésnek, épen úgy el lehet találni — a nyomozás vagy felhívás folytáni szolgálataon kívül — minden más szolgálatnak, az időjárás és más körülményekhez képest, a minimális és maximális idejét.

Ennek a megállapításánál azonban, mint már fentebb is említettem, el kell találni az arany középutat, vagyis hogy ne legyen kevés, de sok se legyen.

Ha kevés az idő, a szolgálati teendő mennyiségéhez képest, ez a legénység kimerülésére vezet. Ha pedig sok, kihágásokra nyújt alkalmat a csendőrnök, mert nem mindenki tudja helyesen kihasználni az időt.

Teljesen indokolatlan tehát, ha egy és ugyanazon szolgálatra egyszer — mondjuk — 10, mászor meg 15 esetleg 20 órát ír elő az őrsparancsnok. Mert, ha egy bizonyos szolgálatra, rendes körülmények között elég 10 óra, csak akkor szabad annak teljesítésére lényegesen több időt előírni mászor, ha előrelátható olyan rendkívüli körülmények jelenségei mutatkoznak már a kivezenyléskor, a melyek hosszabb időre igénybe veszik majd a csendőrkörjárást.

Különben is a csendőrkörjárás soha sincsen teljesen korlátozva abban, hogy ő mennyi időt használjon fel valamely szolgálatra. A mint hogy nem is lehet.

A szolgálati órák meghatározása ugyanis csak olyan feltételes rendelkezésféle, a mennyiben csak egy bizonyos előírt szolgálatnak a teljesítő idejére vonatkozik. De még arra sem áthághatatlannul. Mert hiszen száz meg százféle olyan rendkívüli eshetőség jöhet közbe a szolgálatteljesítés ideje alatt, mint pl. melegben vagy hidegben hirtelen való rosszullét, ájulás, kisebb-mérvű lábficam stb., a melynek mindegyike rövidebb-hosszabb ideig hátráltathatja annak a bizonyos szolgálatnak is az előírt időre való teljesítését. Egyébként pedig még a legszigorúbban megszabott időt is túllépheti a csendőrkörjárás, mihelyt annak az *indokolt* szüksége felmerül a kötelessége csupán az, hogy az őrsparancsnok előtt igazolni is tudja az előírt időnek mi okból történt önkényű meghosszabbítását.

Ha tehát jogában van a csendőrnök, hogy indokolt esetekben vagy kényszerítő szükség esetén állépbeti a szolgálatára megszabott időt, akkor az inoent hangoztatott állításom helyességét igazolja ez is, hogy t. i. bizonyos szolgálatra a kelletlenül több időt adni nem egyéb, mint indokolatlan időpocsékolás.

És talán nem vetek a számmal, ha azt állítom, hogy ez az eljárás egynemely őrsparancsnoknál a járattanságra, másoknál pedig — a szolgálat közben elkövethető szabálytalanságokat tekintve — könnyelműségre, felületességre vezethető vissza.

De van ezeken kívül még egy haszontalanabb időpocsékolás is szokásban nálunk, a mely szokás alól már csak igen kevés kivétel akad.

Ugyanis igen gyakran előfordul, hogy az őrsparancsnokok olyan egyent fogtak el, esetleg a járőreik által

letartóztatott olyan egyén elfogását hagyják jóvá, a kiknek elfogására törvényes ok fenn nem forog. Ezeket természetesen be kell kísérni a bírósághoz, a mely szolgálatból ahhoz képest, hogy mily távolra van a bíróság székhelye s van-e oda vasúti, gőzhajóközlekedés vagy nincs, egy vagy két csendőrnök 15—20, esetleg több órai szolgálata felmerül.

A bíróság mindjárt felismeri a letartóztatás szükség-telenségét és rendesen azonnal szabadon is bocsátja a bekísért egyént vagy egyéneket. S bizony igen gyakran előfordul, hogy az így szabadonbocsátott egyén hamarabb hazaér, mint a kísértet teljesített járőr, különösen ha ez utóbbi a bíróság székhelyén levő óráon a rendesen neki járó pihenőt is megtartja.

Ez a körülmény természetesen kellemetlenül érinti úgy a járőrt, mint az őrsparancsnokot és rendesen a bíróságot okolják, hogy a közbiztonság érdekét semmihe sem veszi, mert nem tart fogva minden embert, a kit a csendőrség fogvatartandónak talál.

Eltekintve attól, hogy az ilyen elfogást a katonai törvény is büntetendő cselekménynek minősíti és csak a polgári bíróságok — no meg részben az elfogottaknak is — jóindulatán mulik, hogy nem minden törvénytelen elfogás végződik kellemetlen következményekkel az őrsparancsnokra, mint a minden elfogás szükségességét elbírálni köteles előjáróra, helytelen időpocsékolás ez a fogolykísérleti szolgálat, mert egy vagy két csendőrt arra az időre elvon más fontosabb szolgálatról. De másrészt kárt is okoz vele az őrsparancsnok pénzügyi szempontból is, mert minden ilyen szolgálatnál felmerül két, esetleg négy adag vezénylési pótlék, a mi helyes eljárás mellett elkerülhető volna.

Hogy mennyire mehet az ilyen szolgálatokkal haszontalanul elpocsékolott idő évente s hogy mily összegű haszontalan kiadásába kerül a kincstárnak, azt hiszen érdemes volna annak megállapításával foglalkozni úgy foglalkozni, mint gazdasági szempontból.

Hogy milyen fogolykísérleti szolgálatról szólok itt, egy rövid példával fogom ismertetni.

Egyik őrsparancsnokhoz hideg téli reggelén beállt a szomszédos szabad királyi város határából egy panaszos és elmondja, hogy az nap virradóra ismeretlen tettesek feltörték a dohánypajtáját s elloptak két mm. esernőzött, leveles dohányt. A tettesek — szerinte — ötön lehettek, s bizonyosan az őrsparancsnokság székhelyéről valók voltak, mert a cselekmény idejében esett friss havon egészen a község széléig követhette azok nyomait.

Ennek az ügynek nyomozása nem tartozott az őrsparancsnokság önálló hatáskörébe. Annál kevésbbé, mert annak a sz. kir. városnak, a határ egész területére kiterjedő működési körrel, önálló rendőrsége volt s az őrsparancsnok csak abban az esetben vonatkozhatott volna bele a nyomozásba, ha a rendőrkapitányság erre nézve vagy a rendőreinek segélyt nyújtandó, megkereni.

Ilyen felhívás, illetőleg megkeresés nélkül, csupán a

Ha fáj a feje ne tévőzzék, hanem használjon azonnal

Beretvás-pastillát

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migrainát és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógyszárban. Készít: Beretvás Tamás gyógyszerész Kiskunfélegyháza. Ötvenek által aláírva. Három dobozról ingyenesen kapható a

A kárpáti harezokból. — Sátorlanya a Kárpátok alján.

panaszra csak annyit tehetett volna meg, hogy utána járjon a tetteseknek s ha esetleg kiderítheti őket és a bűnjelkeket is biztosíthatja, értesíti az illetékes rendőrséget s a tetteseket és bűnjelkeket nekik átadva, a további eljárást rájuk bízta.

Az őrsparancsnok azonban mindezeket és a II. szolg. ut. vonatkozó rendelkezéseit figyelmen kívül hagyva, belefogott a nyomozásba, a rá nézve illetéktelen területen helyszíni szemlét tartott, majd visszatérve őrszékhelyére, csakugy találomra meggyanúsított öt dobánycsempészt a betöréssel, náluk bázikutatást tartott s az ennek során náluk talált mintegy 35 kilónyi leveles dohányt, — a melynek az ellopott dohánynyal való minőségbeli és csomózási módja szerinti azonosságát meg sem állapította, — elkobozta bűnjelként és a gyanúsítottakat, tagadásuk és büntetlen előéletük dacára és tekintet nélkül arra, hogy még addig hasonló vagy más bűncselekmény elkövetésével gyanúsítva se voltak, szóval semmiféle, a tetteségüket bizonyító nyomás adatokkal vagy közelebbi gyanúkkal nem rendelkezett, mégis egyszerű gyanu alapján letartóztatta, majd pedig nem is a cselekmény színbélyére, hanem helytelenül, a gyanúsítottak lakhelyére illetékes bírósághoz bekísértette.

Vasárnap délután 3 órakor, borzasztó bőviharban indult el a két főből álló lovasjárőr az öt fogollyal a 28 km. távolságra levő bíróság székhelyére. Mászor rendszeren négy óra alatt tették meg az utat odáig, ezuttal azonban az orkánszerű északi szélnek menve, a mindkét oldalán fasorral szegélyezett országúton folyton nagyobbra, végül már méteres magasságúra emelkedő hófúvást gázolva, csak éjji 11 órára, tehát 8 óra alatt értek be teljesen átfázott lovaikkal, kimerült foglyaikkal s utóbbiakat csak másnap délelőtt adhatták át a bíróságnak.

Átadás után csak épen annyi időt töltöttek még ott, míg az őrsre visszatérve felszereltek, azután utnak indultak hazafelé s mint előre is látható volt, a bíróságtól szabadonbocsátott foglyaikat már utban találták hazafelé. Tehát kevéssel később, mint a járőr, azok is házaérhettek.

Azt hiszem, nem sok magyarázat kell hozzá, hogy ennél a fogolykísérletnél eltöltött 25 óra s az akkori — régebben történt — viszonyoknak megfelelően felmerült s bár a járőr által alaposan kiérdemelt két adag étkezési pótlék, teljesen baszontalan idő- és pénz pazarlás volt. Ezenkívül ki volt téve a két csendőr, teljesen indokolatlanul, esetleg egy súlyosabb természetű megbetegedésnek is.

Híszén igaz, hogy a csendőrnek az időjárásra való minden tekintet nélkül teljesíteni kell a szolgálatát. És ha bármiféle más szolgálatot, vagy ha épen fogolykísérletet, de törvényes alapon elfogott foglyok kíséretét kellett volna is teljesíteni az ismertetett körülmények között, senki se mondhatná, hogy a vezénylés helytelen volt.

De ebben az esetben egy teljesen szabálytalanul teljesített nyomozás után, kétségtelenül törvényellenesen elfogott emberek kíséretét kellett teljesíteni. előrelátótól is teljesen céltalan időpazarlás mellett.

Nem állithatom, hogy sok nyomozás teljesítettik ilyen szabálytalanul, és hogy sok elfogás történik ilyen törvényellenesen, de tagadhatatlan, hogy minden olyan esetben, mikor a bíróság az átvett foglyot mindjárt szabadon bocsátja, vagy a nyomozás nincs kellő módon vezetve s a bűncselekmény nincs helyesen kiderítve, vagy az elfogás egyébként törvényellenes.

Ennek pedig nem volna szabad megtörténni. Mert utasításaink szerint minden nyomozás a kellő gondossággal teljesítendő, az elfogásokra nézve pedig a Csendőrségi II. szolg. ut. 117. §-a félre nem érthető magyarázattal szolgál.

A ki az utasítás eme idézett szakaszát figyelmesen tanulmányozza, sohasem kerül abba a helyzetbe, hogy valakit törvényellenesen elfogjon. De, ha ez a kevésbé képzett csendőrrel meg is történnék, az őrsparancsnoknak okvetlenül fel kell ismernie a jogtalanságot és neki még módjában van az utasítás 38. §. 3. és 4. bekezdés, valamint a 118. §. rendelkezései értelmében, az elfogott szabadonbocsátásával a hibát jóvá tenni.

A büntetettek elfogása különben is csak a 117. §. első bekezdésében foglalt rendelkezések és az ugyanezen szakasz I—V. pontok eseteiben kötelessége a csendőrnek okvetlenül, mert csak az imént jelzett helyeken van határozottan kimondva, hogy az elfogást tartozik, illetőleg köteles teljesíteni.

A VI. pont alatti esetekben már feltételhez van kötve az elfogás, a mennyiben az a—i alpontok eseteiben is csak akkor teljesítendő, ha a késelelem veszélyével jár és a gyanúsított a nyomozás alatt álló büntett vagy vétség elkövetésében behizonyítottan nyomalekos gyanúkkal terheltek.

A VII. és VIII. pontok szerint is szintén csak feltételes az elfogási jog, a mennyiben úgy a VII. pont 1—4 alpontjai alatti, mint a VIII. alatti esetekben csak *elfogható* a járőr a terhelteket, ha t. i. az arra nézve ott felsorolt törvényes körülmények azt indokoltá teszik. A jog tehát mind a két pont rendelkezései szerint *feltételes*, azaz csak akkor szabad élni vele, ha az előírt törvényes kellékek kivétel nélkül megvannak.

Az az általános elfogás és helytelenül követett szokás, hogy letartóztatásunk valakit ama — legtöbbször csak — ál ürügy alatt, hogy az illető a bűnjelkeket megsemmisíteti, — a tanukra vagy szakértőkre az igazság kiderítését akadályozó módon bathat, — az elkövetett tettet megismételheti vagy a reá várando súlyos büntetés elől megszökhetik, ha szabadlábbon marad: legtöbbször csak indokolatlan és minden komolyabb alap nélküli önkényű fellevelesre van fektetve.

Mert nézzük csak, mikor is forog fenn annak a lehetősége, hogy valakit a bűnjelke megsemmisíthetéseivel lebet meggyanúsítani?

A kárpáti harezokból. — A koskói trén indulás előtt. — Trének találkozása.

Ehhez először is olyan bűnjelek kellenek, a melyekről feltehető, hogy a gyanusított birtokában lehetnek; másodsor pedig kétségtelen bizonyítása annak, hogy azok a bűnjelek csakugyan a gyanusított birtokában vannak, de felszólításra elő nem adja, a járőr pedig a legszorgosabb kutatás mellett sem tudja azok rejtékhelyét felderíteni.

A kétségtelen bizonyítás alatt pedig olyasvalamit kell érteni, hogy az illetőnél a keresett dolgot szavahihető tanuk látták; a szóbanforgó tetteből származó más bűnjeleket már megtalált nála a járőr vagy az illetőnek abban a bűncselekményben való tettessége bármi más módon akként van bizonyítva, hogy az iránt, hogy a bűnjelek nála vannak vagy hogy azok bollaétéről tudomása van, kétség nem lehet.

De még ez esetben is igen kevés alapja lehet annak a feltevésnek, hogy ő azokat, ha szabadlábban marad, meg fogja semmisíteni.

Mert, ha valaki lop, rabol stb., nem azzal a szándékkal teszi, hogy mást megkárosítson, hanem azzal, hogy magának hasznot szerezzen. Sőt még akkor sem igen térünk messze a valóságtól, ha azt állítjuk, hogy egyenesen megélhetési szándékkal követi el a bűncselekményt. Már pedig az esetben alig lehet feltételezni róla, hogy a nehezen megszerzett s neki nagyon szükséges dolgot csak úgy könnyedén megsemmisítse, hacsak nem valamely élelmi vagy élvezeti cikk, pénz vagy hasonló könnyen felhasználható dolog a szóbanforgó bűnjel, a melyet egyébként is hamarosan felhasználna az illető.

A bűncselekménybeni tettesség bizonyításánál fontos körülmény ugyan, hogy a bűnjel előkerítettessék és biztosítottassék, de ennek a hiánya, ha más szintén alapos bizonyíték áll rendelkezésre, nem okvetlenül vonja maga után a tettes felmentését. Ellenben, ha egyéb bizonyíték nincs, még maga a bűnjel nem minden esetben biztosítja a tagadásban levő tettes elítélését vagy épen a szóbanforgó büntett miatti elmarasztaltatását.

Például előfordult egy esetben, hogy egy járőr egy általánosan ismert közártalmu egyént ellenőrizvén, miután annak csak a feleségét találta otthon, ez pedig nem tudta vagy még inkább nem akarta megmondani, hogy a férje hol van, bizonyosra vette a járőr, hogy az illető valahova lopni ment. Tehát, hogy meglepessék, a lakásban maradtak a sötétben. Mintegy félórai idő múlva megérkezett az illető, de óvatosságból nem ment be egyenesen a lakásba, hanem a kerítettlen udvarba a ház háta mögé került s ott dobta le azt a hét darab lopott ludat, a melyet zsákba helyezve hazahozott és csak ezután ment be a lakásba.

A járőr természetesen azonnal leleplezte a közártalmut, visszakísérte a ház hátuljára, felvettette vele a ludakkal terhelt zsákot, bevitette a községházához s ott nevezettet kikérdezve, tagadása után megállapította káros kiletét, s ekként kiderítvén az esetet, gyanusítottat — mint tettenkapottat — átadta a bíróságnak.

Ezek után ugy-e mindenki azt hiszi, hogy a bíróság elítélte a tettenkapott közártalmut?

Szó sincs róla. Nevezett az átadásnál is tagadta a bűnösségét s a legnagyobb lelkingugalommal azt állította védekezésül, hogy a csendőrök tették a jelzett helyre a ludakat, hogy őt, a kit egyébként is állandóan de teljesen ok és eredmény nélkül zaklatnak, ekként bajba keverhessék.

Hogy ezt az állítást a bíróság elhitte-e, nem-e, az itt mellékes, de hogy nem tartotta lehetetlennek s hogy a bűncselekményt nem találta helyesen kiderítettnek, kitűnik abból, hogy gyanusítottat a kihallgatás után mindjárt szabadon bocsátotta, a tárgyaláskor pedig — bizonyítékok elégtelensége miatt — felmentette.

A járőr ugyanis a bűnjelen kívül semmiféle — a tettességet igazoló — bizonyítékkal nem rendelkezett, mert még azt a legelemibb követelményt is mellőzte, hogy a meglepéshez a községi kisbíró, vagy éjjeliőrt magával vigye. Pedig ha ezt megteszi, a bűnjelen kívül tanuvallomással is bizonyíthatta volna a gyanusított bűnösségét.

A tanukra vagy szakértőkre való olyan irányu hatás szándékának lehetősége, hogy azok a tettes előnyére válllanak, szintén ritkaság és igen bizonytalan alappal bíró feltevés és ugyancsak olyan esetben fordulhat elő, a melynél igen gyenge bizonyíték áll a bűnösség bizonyítására rendelkezésre.

Mert ha — mint már fentebb említettem — a bűncselekmény a követelményeknek megfelelően van kiderítve, a tanuk hiteltérdemlő bizalmi személyek előtt vannak kikérdezve s ugyanilyen egyének előtt adják le véleményüket a szakértők is a megsemmisített bűnjelről vagy bűncselekmény nyomairól, csak igen gyenge erkölcsi értékű egyén lehet az, a ki a tettes által való későbbi fenyegetés vagy megvesztegetés hatása alatt arra merészkedne vetemedni, hogy megváltoztassa előbbi vallomását illetve szakértői véleményét; annál kevésbé, mert hiszen a fenyegetés ellen védelmet talál a csendőrségnél, a hol, még ha csekélyebb jelentőségű is ez a fenyegetés, a bírósághoz való bejelentés mellett, a gyanusított előbbi esetben való bűnösségének bizonyítására is felhasználható.

(Vége köv.)

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

I. Vilmos német császár leveleiből.

A Franklin-Társulat kiadásában megjelenő Olcsó Könyvtár egyik utóbbi kötetében „I. Vilmos kilenczven válogatott írása” czímen a német birodalom első császárának, II. Vilmos császár dicső nagyatyjának történeti becsü leveleiből és följegyzéseiből válogatott össze és bocsátott közre dr. Supka Géza.

Mai napság alig találhatók időszerűbb irások, mint I. Vilmos császárnak az 1870—71-iki háború idején

A kárpáti harcokból. — Menekülő tábori konyha. — Tábori őrség.

irt levelei. Valósággal a történelem megismétlődését látjuk ezekben a dokumentumokban. Mily hasonlósága a helyzetnek, mennyi megjegyzés, a mely most is találó a mily államférfiúi bölcsesség, mely közel egy fél-századdal ezelőtt előresejtett és megjósolt politikai fejleményeket, a miknek e napokban szemtanúi lettünk. I. Vilmos írásainak fentebb említett, legújabbán megjelent magyar kiadásából közöljük ezt a néhány érdekes és tanulságos szemelvényt. Szedánt megelőző és közvetlenül követő napokból.

A hadizenet után, 1870 július 15-én írja Vilmos Augusztá királynénak:

— Elvetettük hát a vaskoczkát, gyorsabban, semmint várhattuk volna. Isten útjai beláthatatlanok s én nyugodt lelkiismerettel állok az Ő színe előtt, mert nem én okoztam ezt a katasztrófát! Az Ő akarata fog ezután is vezérelni! Úgy legyen!

Mintha csak II. Vilmos szavai volnának. Következik I. Vilmos németországi útjának, majd Berlin hangukatának leírása.

— Híbetetlen ember és kocsitömeg egészen a Brandenburgi kapuig és az Unter den Linden tulsó oldalán. Az ablakok tele emberekkel, kivilágítás s a palota előtt végeláthatatlan embertömeg, a kiknek többször kellett az ablakban s a veranda alatt mutatkoznom. E perczen is, éjjel féltizenegykor még egyre tart a dalolás és kiabálás! Valósággal félelem fog el a lelkesedés látára, mert mit is nyújthat a háború, a hol aztán ez a mámor nem egyszer elülne és — elhallgatna!

Ugyancsak Augusztá királynőhöz intézett levelében beszél Belgium semlegességéről:

— Belgiumnak és Hollandiának általunk és Franciaország által egyaránt respektált semlegessége fontos, de vajjon — csakugyan sok ideig fogják-e a francziák respektálni? Talán a Belgiumét, Anglia miatt, mely most szintén fegyverkezni kezd.

A porosz országgyűlés lelkeségéről szól a levél ez utolsó mondata:

— Mikor a hadüzenetet az országgyűlésen fölolvasták, olyan rivalgás tört ki, hogy a miniszterelnök hosszú perczekig nem tudta beszédét folytatni. Ha az örömszaj magában elég volna, máris nyert ügyünk lenne.

Egy másik levél visszatér Belgium és Anglia álláspontjára s Anglia magatartására. Mennyire számoltak már akkor is egy Belgiumon át való invázió lehetőségével, csakhogy francia részről azt ebből látni:

— Granville azt a kívánságát fejezte ki, hogy ha Franciaország Belgium földjére lépne is, mi addig ne tegyük meg ugyanezt a lépést, a míg Anglia hadereje partra nem szállott! Ez aztán az államférfiúi eszme! Hiszen ily módon a francziák akadálytalanul működhetnének az oldalunkban és a hátunk mögött!

A békéskötés és a semleges államok intervencziójának kérdéséről ugyancsak Augusztához 1870 augusztus 29-én írt levélben így nyilatkozik:

— Kérdésem, hogy francia részről vajjon ki fogja velünk majdan a békét megkötni, teljesen jogosult. Épp ennyire kellemetlenek a semlegességi ligának máris jelentkező hiresztelgetései, hogy bármiféle területfoglalást (ha győztesek maradnánk) meg fog nekünk tiltani. A mikor egész Németország forrón vágyik Elzászra, sőt a német Lotharingiára is, akkor csak világos, hogy a törekvés szintén a lehetetlenséggel határos s a hozott áldozatok okvetetlenül megkivánnak ilyen kárpótlást.

Szedán után I. Vilmos ezt írja Napoleonnak:

— Monsieur mon frère! A mikor élénk sajnálatomat fejezem ki a körülményeken, a melyek közt találkozunk, elfogadom felséged kardját és kérem kegyeskedjék valamelyik tisztjét megnevezni, a ki teljes hatalommal fölruházva, tárgyalhatna a hadsereg megadásának feltételeiről.

Augusztá királynéhez intézett levélben részletesen leírja Vilmos a Napoleonnal való találkozást s a többi közt ezeket mondja:

— Kezemet nyújtottam neki s a szavakkal üdvözöltem őt: Sire, fegyver döntött közöttünk, de azért mégis igen kínos rám, Felségeddel ebben a helyzetben találkoznom. Mindketten küzdöttünk a meghatottsággal. Napoleon azután megdicsérte a hadseregemet, kivált a tüzéséget, melynek szerinte nincsen párja, (ez csakugyan bebizonyult ebben a háborúban) s gáncsolta a saját hadseregében uralkodó fegyelmetlenséget. Bucsu-záskor azt mondtam neki, hogy meg vagyok arról győződve, hogy ezt a háborút nem ő (Napoleon) kívánta, hanem őt kényszerítették belé. Teljesen igaz van, felelte ő, a közvélemény kényszerített rá.

Eugénia császárnéhez írja Vilmos 1870 okt. 26-án a jóslatszerű sorokat:

— Szeretem a hazámat, a hogy felséged szereti a magáét s ebből kifolyóan nagyon át tudom érezni a keserűséget, mely felséged szívét eltölti. S bánatában őszinte szívvel részt veszek. Hanem miután Németország óriás áldozatokat hozott a maga védelmére, kénytelen önmagát biztosítani, hogy a következő háború jobb előkészületben találja annak a támadásnak a visszaverésére, a melyre abban a perczben számítunk, mihelyt Franciaország újra friss erőhöz jutott vagy szövetségeseinkre akadt. Kizáróan ez a szomorú megfontolás, nem pedig valami olthatatlan vágy arra, hogy hazámat meg-nagyobbítsam, a mely hiszen úgyis elég nagy, kényszerít arra, hogy területi engedményekhez ragaszkodjam, ezeknek egyéb célja nincs, mint hogy a jövőben bennünket megtámadni készülő francziá seregek elindulásának perczét lehető messzire kitoljuk.

A drótsövényharcz.

Valamennyi ellenséges fél ezer meg ezer kilométernyi drótsövényt vont a hadállása körül. A drótsövény a mostani háborúban nevezetes szerepet játszik. A legba-

tásosabb védő eszközzé fejlődött, melynek legyőzésére a haditechnika minden lebető módját és fogását alkalmazták. A mikor annakidején az angolok Délafrikában Devet bur generálist drótsövénynyel akarták elfogni, mindig keresztül tudta törni az akadályt. Marhacsordát bajtott ugyanis maga előtt, a csorda letaposta a drótkerítést s az út szabaddá lett. Ámde a mai drótsövényakadály ellen ez a fogás keveset használna, mert a mostani drótsövényeket több méternyi mélységre beásott czölöpökre feszítik ki, ezenkívül a drótkerítés között farkasvermeket és aknagödröket ásnak, nem is szólva arról, hogy a sövények közelében még gyalogság is örködik.

Sem a lovasság, sem a gyalogság nem tudja pusztá fegyverrel ezt az akadályt leküzdeni. Különös erővel kell az akadályt az útból elhárítani és noha barát és ellenség egyaránt fölkészült a drótsövényakadály legyőzésére és erre a csatatéren számos módot és eszközt eszeltek ki, mindazáltal mindig nehéz föladat az ilyen drótkadály leküzdése. Rendszerint nagy barapófogóval vágják keresztül a drótot, még pedig — mivel sokszor villamáram fut keresztül a dróton — elszigetelt ollóval, vagy keztyűvel kell hozzányulni, mert különben életveszedelmessé válik a sövény elleni támadás, kivált a németek ellen, mert a drótsövényre a német csapatok csengőket akasztanak, a melyek azonnal elárulják az ellenség jelenlétét. Ilyformán nagy veszteséggel jár mindenkor a drótsövény elpusztítása és a sikerért ugyancsak meg kell fizetni.

Mindenféle módot megkíséreltek s a többi közt sok águ aczélhorgot találtak ki, melyet a sövényre vetnek, hogy egészen kiszakitbassák a földből. De ha nagyon szilárdan alkották meg a sövényt, akkor ez a kísérlet is sikertelen marad. Arra is gondoltak, hogy a drótsövény fölött valamilyen bidat verjenek: a csapatok létrákat boznak, a melyekről bideszerű alkotmányt dobnak a sövényen keresztül, továbbá szalmazsákokat és derék-aljakat. De az ilyen hidon csak egyenkint jutbatnak át rohamban a harcosok. Nagyon sok, ha tiz-bűsz ember haladhat át a veszedelem pillanataiban, már pedig elképzelhető, hogy mit jelent ez, a mikor a közelben lévő egyetlen gépfegyver perczenként több száz lövést adhat le. A francziák megkísérlik a drótsövényt a levegőbe röpiteni. Ez sem oly egyszerű dolog, mert rendkívül nehéz a robbanó anyagot a helyszínére juttatni. A francziák hosszú farudakat is használnak, a melyek végére erős robbanó anyagot, melinitet vagy dinamitot alkalmaznak. A robbanó anyagra hosszú gyújtózeinórt kötnek, meggyújtják, a támadó-csapat visszavonul és ötven-száz méternyi távolságban várja az eredményt. És három-négy kilogrammnyi robbanóanyag kell, hogy a francia akna két-három méternyi területen szétrobbantssa a czölöpöket és a drótsövényt.

KÉPEINKHEZ.

A kárpáti harcokból.

A jelen számunkban közreadott képek a Kárpátok környékén lefolyt második orosz betörés okozta harcokból való felvételek. A bőval fedett Kárpátokat pár hónap alatt most már másodizben járták meg az oroszok azzal a reménységgel, hogy ha már a galicziai harcokban nem sikerülhet az a többszörösen és nyíltan kijelentett s tőlük az entente másik két tagja által is megkövetelt szándékuk, illetőleg vállalt köteleességük, hogy Béceet, de leginkább Berlint megszállják, bát majd ebben az irányban, Budapesten át erőszakolják ki terük megvalósítását. Mintbogy pedig az első kísérletük alkalmával alapos meggyőződést szerezhettek arról, hogy a Kárpátokon belől sem terem számukra babér, hogy itt kisebb seregességekkel nem operálhatnak sikeresen, e második kísérlethez már friss hadosztályokkal jól megerősítették a 8-ik hadseregüket, sőt a határ átlépése után is ismételtén kaptak újabb és újabb megerősítéseket, hogy a mindinkább észrevehető súlyos veszteségeket azonnal pótolhassák.

Lapunk egyik közeli számában már kifejtettük véleményünket az oroszok eme másodszor is megkísérelt magyarországi betörésének előrelátható eredményéről. Már akkor megjósoltuk, hogy akár hódítási szándékkal, akár az éhség általi kényszerből lépték át a Kárpátokat, szándékuk egyik esetben sem fog megvalósulni, mert itt sem területet, sem csatát nem nyerhetnek, de az előző alkalommal már jól letarolt területen, ha csak magukkal nem boznak elemőzsiát, másként jól sem lakbatnak, sőt még csak ki sem pihenhetik magukat rendesen. Mert ha első izben nem is voltunk előre elkészülve egy ottani támadás lehetőségére, másodizben már a szorosok mindegyikénél jó pozíciókban vártak rájuk harcban megedződött csapataink. Ott voltak csapataink mindenütt az uzsoki szorostól kezdve le egész a borgóprundi szorosig minden jónak talált hegyi és völgyi stratégiai ponton, főbb utvonalak tájékán jól beásva, néhol sáttortáborokban és előre elkészített vagy a multkorról maradt orosz lövészárkokban elhelyezkedve úgy, hogy az oroszok előnyomulását jól sikerült és czélszerűen irányított ellentámadásaikkal mindjárt az első fellépésük alkalmával nemcsak megállították, hanem több helyen már akkor visszavetették őket.

Ugyancsak így jártak a később kioroszakolni szándékoló előretörési kísérleteikkel is, a mennyiben csapataink az első sikereken felbuzdulva folyton hátráltatták őket — újabb és újabb elkeseredett támadásaikat mindannyiszor visszavetve — a kárpáti bágók felé, miközben mindannyiszor nemcsak a kiéhezett, lerongyolódott s kimerült orosz csapatok ezreit sikerült elfogniok, hanem ágyúkbán, gépfegyverekben, más hadiszerekben és muníciókban is gazdag zsúkmányra tettek szert vitéz csapataink.

A jó öreg Kárpátok véráztattu területei már régi idők óta nem voltak tanui ilyen hősie harcoknak. S ha eddig csak sejtve és remélve hittük, hogy e határ-hegyláncolat, a maga természetes valóságában is, igazi védőbástyája az ezeréves magyar hazának, hát ezekből a harcokból teljesen meggyőződhattünk eme hitünk megdönthetetlen valóságáról és beláthatták az oroszok is, hogy akárhányszor próbálkoznak is még, igyekeztek ezután is sikertelen fog maradni.

HIREK.

A honvédelmi miniszter ur kitüntetése. Ő császári és apostoli királyi Felsége Bécsben, 1915. évi február hó 3-án, a következő legfelsőbb kéziratot méltóztatott legkegyelmesebben kibocsátani: Kedves báró Hazai gyalogági tábornok! Nagyon érdemteljes, különösen a hadrakelt sereg küzdő erői pótlásának készenlétbe helyezésére vonatkozó működésének újlagos elismerésül Önnek az 1. osztályu hadidiszitményes katonai érdemkeresztet adományozom. *Ferencz József* s. k.

Szökevény hadifoglyok elfogása. A somorjai fogolytáborból január 9-én megszökött Pesla Kuzma, Nazaruk Teodosi őrmesterek, Vasiltschenko Login, Mutowciew Péter és Bruzencow Ilia gyalogos orosz foglyok, három napi bujdosás után, az ispáczai őrs által január 12-én elfogtatván, a fogolytáborba visszakisértettek.

Az internátus alapvagyon. A létesíteni szándékozt csendőrségi internátus alapvagyon a Szammer Imre székesfehérvári czég legutóbbi 73 filléres adományával, valamint a 35,000 K névértékű hadikölcsön vásárlásánál elért 1050 K nyereséggel és az 552 K 12 fillért kitevő időközi kamatokkal együtt 35,588 K 27 fillérre emelkedett.

Adomány. Balázs Sándor csendőr a hadsegélyző hivatal részére 5 K-t küldött hozzánk. Ezen adományt rendeltetési helyére juttattuk.

KÜLÖNFÉLÉK.

Pau tábornok. A mostani háború francia vezérei közül sokszor emlegetik a Pau tábornok nevét. Ő már az 1870—71-iki háborúban megismerte a német fegyverek erejét. Csak félkarja van, mert a másikat amputálni kellett a wörthi csatában szerzett súlyos sebesülése miatt. Mikor az amputálásra került a sor, a tábori kórház kloroformkészlete teljesen kifogyott. Pau altiszt meghallotta, a mikor az orvosok erről beszélgettek és ezért megkérte őket, hogy a kloroformot más katonák részére tegyék félre. Zsebkendő szorított a fogai közé és így állta ki az operáció borzalmas fájdalmait. Hogy a csatateréről akkor a nancyi tábori kórházba kerülhetett, azt nővérének és — Bismarcknak köszönheti.

Marie Edmée Pau, a huga elindult, hogy a wörthi csataterén megkeresse a sebesült bátyját. Meg is találta

és akkor arra kérte Bismarckot, hogy fivérét a nancyi francia tábori kórházba vigesse. Kezdetben csak azzal a kikötéssel akarták megadni az engedelmet, ha Pau kötelezi magát, hogy jövőben nem fog fegyvert a németek ellen, ámde Pau vonakodott, mire a súlyos sebre való tekintettel kikötés nélkül is megadták az engedelmet. A német humanitás tehát a francziák egyik badvezérét mentette meg.

Az operáció nagyon súlyos volt és mindenki csudálkozott rajta, hogy mégis sikerrel járt. Októberben már bevonult a Besanconban fekvő ezredébe. Nemsokkal később résztvett a keleti hadseregnek ama hadjáratában, a mely Bourbaki tábornoknak és seregének svájci földre szorulásával végződött. Pau azonban nem akart elposhadni Svájc semleges területén és néhány elszánt bajtársával együtt a télbe-fagyba borult erdőknön át keresztülvágta magát Lyonig.

Pau tábornok a legtehetségesebb francia vezérek közé tartozik és a mostani háborúban mint hadseregarancsnoknak igen nagy szerepe volt. A családja régi, lotharingiai katona-familia. A tábornok Nancyban született; néhány év előtt még mint parancsnokló tábornok egy hadtestet vezérelt ottan. A vonásai igen energikusak: rövid bajusza és a csöpp szakála igen harcias külsőt ad neki.

A francziák harcza az alkohol ellen. A francia ujságok, mint azelőtt, ma is állandóan főlészinen tartják az alkohol-kérdést és szívesen vázolják azt a veszélyt, a mit a szeszes italok élvezete a katonaságra jelent. Az abszintárusítás tilalmára vonatkozólag már régebben kibocsátott rendelet azonban nem vezetett a kívánt eredményhez, mert a tilalmat nem kezelték és ellenőrizték a kellő szigorral, így például a «Temps» fölemlíti, hogy öt többször is értesítették az olvasói arról, hogy kávéházakban most még többet fogyasztanak a katonák, mint korábban a béke idején. Ezért most az a terv merült föl, hogy a tiszteket és katonákat eltiltják a kávéházak látogatásától. Magában azonban ez az intézkedés se sokat használna, mert hisz a holtok révén még mindig szabad az út az alkoholárusításra, holott épen ez a legbővebb forrás, a minthogy a szeszes italüzletek és boltok a legjobban a katonacentrumokban virulnak. Pedig hát ily fontos dologban, pláne háborús időkben, nevetséges a kiskereskedőkre tekintettel lenni, a mikor más sok fontos kereskedelmi ág tönkremegy. Ilyenkor tehát döresség éppen az abszintkereskedőket kimélni. Ugyancsak a «Temps» közöl egy hozzájuttatott iratot, melyben az alkohol veszélyei nyomatékosan vannak kiemelve és főleg int attól a csalódástól, mintha a bor vagy a pálinka kevésbbé volna kártékony hatású, mint az abszint. Ezért a lap a mellett kardoskodik, hogy általános szeszárusítási tilalmat bocsássonak ki és ez azonnal lépjen életbe. Rámutat egyuttal arra, hogy mily sokat szenvednek a sebesültek, mikor alkoholhoz jutnak és leisszák magukat. Egyébként néhány départementben a prefektnak is így gondolkoznak és

Személyi kölcsönökkel folyóslunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Utánnyak, hitévények és chequak beszédését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás.

Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi február hó 1-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával: az ellenség előtt teljesített kitünő szolgálatainak elismerésül:

Hambuch Miklós csendőrőrmesternek, a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Okirattal megdicsértettek:

A m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Molnár Román, Czvitkó Péter, Virágos Károly, Lonszki Sándor, Nyitrai Károly, Szabó Ferencz I., Jani József, Csomor Gáspár, Katona László, Csiki Győző, Szabó György II., Mayer Mihály, Bende Károly, Schönberger Lipót, Juhász Imre, Márkus József, Farkas Mihály, Szántó Lajos csendőrök és Kovács János próbacsendőr, az osztruzsniczai, szuresini és besanai útközetek alkalmazásával tanúsított férfias, bátor és vitéz magatartásukért.

Előléptettek:

1915 február hó 1-ével:

őrsvezető cz. őrmesterekké:

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Berkes István, Papp Ferencz és Deák József csendőr cz. őrmesterek.

Járőrvezetői jelvényt nyel elláttattak:

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Magyar István IV., Teplán Márton, Baranyai József, Török Dezső, Csizmazia István, Kámán József, Nagy

József, Pethő János, Váczai Antal, Gálos János, Lengyel István, Bako János, Nagy Pál, Nyul Ferencz, Horváth János I., Csikai József, Cziráki János, Vörös Ferencz, Levák György, Magulán Fülöp, Józsa István, Kanizsai Pál, Molnár István I., Pesti György, Almási József, Markó István, Mikheller Lajos, Petőcz Ferencz, Gódor István, Haszán István, Andók József, Kovács Mozsár József, Zselecei János, Androsits József, Kajdi József és Szomi Simon csendőrök.

Házasságra léptek:

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Grekú Vidor őrsvezető cz. őrmester, Popp Erzsébettel, 1915 január 9-én, Fogarason.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Keller György csendőr cz. őrmester, Rencz Terézszel, 1915 január 25-én, Rábakéthelyen.

Varga József csendőr, Stöckl Mária Teréziával, 1915 január 22-én, Gavosdián.

SZÁNTÓ JÓZSEF

géparuháza 17 év óta létezik Szegeden, a városi bérpalotában

Képes nagy ár-jegyzékem díjtalanul küldöm

Képes nagy ár-jegyzékem díjtalanul küldöm.

Egyedül nálam kaphatók a Helical, Premier, Postielon, Britania, Eska és saját összeállítású legkedveltebb hegyikerékpárok. E gépekből hadseregünk részére is szállítottam. Pathé tűnélküli beszélőgépek, lemezek és varrógépek óriási választékban, kedvező részletfizetésre is.

Várnay és Fia, Budapest, VI., Gyár-utca 26.

Nyomtatványok

Sapkák

Keztyük

Kardbojt

Celluloid kezelő és nyakra való

Czipőkrém

Fegyverzsír

Borotváló készlet

6, 10 és 20 éves

szolgálati kereszt

stb. stb.

Nagyvárad, Ralikovszki-ut 24. Szeged, Kárász-u. 9.

Mindennemű felszerelési tárgyak
dus raktára olcsó árakkal.

Szíves figyelmébe ajánljuk, hogy 1915. évre szóló előjegyzési naptárainkat csakis megrendelésre küldhetjük ingyen. Megrendelés nélkül portómentesen nem küldhetők. Egyben értesítjük, hogy a Rendeleti Közlönyök, Csendőrségi Rendeleti Közlönyök, Csendőrségi Lapok, Vasárnapi Könyv és Alkoholisták című könyveket olcsó árban és gyorsan beküldjük, kérjük ezek befizetését.